

LUOVAN TYÖN
TEKIJÄT
JA YRITTÄJÄT

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Asia: VNS 6/2020 vp – Suomen kestävän kasvun ohjelma

Luovan työn tekijät ja yrittäjät LYHTY kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa kuulluksi.

Pääviestimme ovat seuraavat:

- **Koronapandemian aiheuttamat taloudelliset menetykset luoville aloille ovat valtaiset. Niistä toipumiseen tarvitaan sekä luovien alojen erityispiirteet huomioivaa nopeaa kriisiapua että pidemmän tähtäimen apua antava Creative Business Finland -ekosysteemi-palvelujen verkosto ja rahoitusinstrumentti.**
- **Luoville aloille erittäin tärkeät pitkäjänteiset tukimuodot, kuten tuotantotuet, kansainvälistämistuet ja tuotantokannustimet on pidettävä voimassa. Näihin kuuluu myös yksityisen kopioinnin hyvitys, joka tulee säilyttää vähintään 11 miljoonan euron vuositasolla.**
- **Tekijänoikeusjärjestöjen tilittämät korvaukset vähentävät työttömyysetuuden sovitte- lussa päivärahan tasoa. Asiaa sääntelevä virheellinen asetus tulee korjata kiireellisesti.**

Luovilla aloilla on suuri merkitys taloudelle ja hyvinvoinnille

Luovat alat ovat Suomelle tärkeitä sekä tiedon, kulttuurin, ilon ja elämysten tuottajina että merkit- tävänä työllistäjänä ja talouskasvun lähteenä. Kolmen ministeriön (TEM, STM ja OKM) asettama Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmä kirjasi vuonna 2017 mietin- töönsä, että luovien alojen *”tuottama arvonlisäys sekä osuus työllisistä on suurempi kuin esimer- kiksi elektroniikkateollisuuden, paperiteollisuuden tai kaivosteollisuuden.”*

Koronapandemia on aiheuttanut valtavaa haittaa kotimaiselle kulttuurialalle. Esimerkiksi musiik- kialan arvioidut menetykset vuonna 2020 olivat 254 miljoonaa euroa, näyttelijöiden menetykset 27 miljoonaa euroa ja kuvataiteilijoiden menetykset 24 miljoonaa euroa. Toisaalta kulttuuritarjon- nan puute korona-aikana on vaikuttanut negatiivisesti ihmisten vireyteen ja jaksamiseen.¹ Tämä osoittaa, että luovilla aloilla on kansantaloudellisen panoksensa ohella tärkeä merkitys yhteiskun- nan henkisen hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden ylläpitäjänä.

¹ Esimerkiksi MTV Uutiset 14.1.2021: MTV Uutiset selvitti: Näin käy ensi kesän festareiden ja tapahtumien – odotus on tuskaista: ”Henkinen puutostila on jo olemassa”.

Kestävän kasvun ohjelmalla halutaan tukea luovia aloja

Valtioneuvoston selonteon mukaan *”Suomen kestävän kasvun ohjelmalla edistetään sekä nopea-vaikutteista elpymistä että pitkällä aikavälillä välttämätöntä elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista”*. Ohjelman painopisteen 3 – Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn turvaaminen – perusteluissa todetaan, että kulttuurin toimiala kuuluu matkailu- ja tapahtuma-alan ohella eniten koronapandemiasta kärsineisiin aloihin. Selonteossa korostetaan näiden alojen toimimisen merkitystä ja kauaskantoisuutta: *”Niiden elpymistä ja uudistumista edesauttavat toimet lisäävät työllisyyttä sekä alueiden vetovoimaisuutta. Luova osaaminen edistää innovaatioita ja on keskeinen osa yritysten uuden arvon luomisen mekanismeja ja talouden uudistumista. Elinvoimaiset luovat alat synnyttävät lisäarvoa myös muille toimialoille.”*

Selonteon toimenpide-ehdotuksen mukaan *”luovaa, matkailu- ja kulttuurialaa sekä tapahtumateollisuutta, jotka ovat erityisesti kärsineet koronaviruskriisistä, tuetaan”*. Tämä on oikea ja ainoa mahdollinen lähtökohta. Luovilla aloilla tarvitaan sekä nopeaa kriisiapua että pitemmän tähtäimen elvytyspaketti, jolla nämä alat pääsevät taas jaloilleen. On myös varmistettava, että luoville aloille suunnatut erilaiset tuotantotuet, kansainvälistämistuet ja tuotantokannustimet, jotka ovat näille aloille erittäin tärkeitä pitkäjänteisiä tukimuotoja, pidetään voimassa.

Euroopan Parlamentti hyväksyi 17.9.2020 päätöslauselman, jossa parlamentti vaati komissiota ja jäsenmaita varaamaan vähintään 2 % elpymis- ja palautumistukivälineestä kulttuurialan elvytykseen. Suomen arvioitu saanto tukivälineestä on selonteon mukaan 2,3 miljardia euroa, josta 2 % olisi 46 miljoonaa euroa. Suhteessa edellä mainittuihin luovien alojen taloudellisiin menetyksiin on selvää, että tämä taso on riittämätön. Tukitoimien tulee olla huomattavasti mittavampia.

Luovien alojen erityispiirteet on huomioitava

Tukijärjestelmiä luotaessa tulee ottaa huomioon erityispiirteet, jotka liittyvät mm. luovan alan liiketoimintamalleihin tai tukitoimien suuntaamiseen erityyppisille toimijoille. Esimerkiksi musiikkiala on hiljattain tehnyt opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen lyhyen aikavälin tukitoimiksi.²

Luovat alat odottavat, että hallitusohjelmassa mainitun Creative Business Finland -hankkeen valmistelu tuottaa nopeasti sekä rahoitusinstrumentin että ekosysteemipalvelujen verkoston. Edellä mainitun Luovat alat Suomen talouden ja työllisyyden vahvistajina -työryhmän esityksen mukaan *”Creative Business Finland ekosysteemipalveluihin kootaan tärkeimmät yritys-, kasvu-, neuvonta-, koulutus- ja kansainvälistymispalvelut ja sen toiminta integroidaan rahoituspalveluiden järjestämiin, maakuntien kasvupalveluiden sekä Business Finlandin toimintaan.”*

Creative Business Finlandin ideana on tarjota osaamista, verkostoja ja tukea eri kokoisille luovan alan yrityksille niiden tarpeiden ja kehitysvaiheen mukaan. Palveluja tarvitaan sekä maakunnissa että valtakunnan tasolla. Valtaosa luovien alojen yrityksistä on niin pieniä, että ne eivät täytä Business Finlandin tukikriteereitä. Nämä yritykset tarvitsevat tukea maakunnan tasolla, jotta niistä

² Musiikkialan esitys 15.1.2021 opetus- ja kulttuuriministeriölle lähiaikojen toimenpiteiksi: 1. Kohdistetut koronatuotet musiikkialan ammattilaisfreelancereille 2. Kustannustuki, jota edelleen muokataan musiikkialan yritysten tarpeisiin ja tilanteeseen sopivaksi 3. Tuki musiikkialan yksityisyrityksille 4. Takuutuki tapahtumanjärjestäjille (Tapahtumateollisuus ry:n esitys) 5. Pitkän tähtäimen rakennetuki 6. Musiikki- ja tapahtuma-alan avaaminen hallitussa viranomaisyhteistyössä.

voisi kasvaa vientiyrityksiä. Creative Business Finlandille tulee varata riittävä rahoitus ja sen toiminta on integroitava rahoituspalveluiden järjestämiseen sekä maakuntien kasvupalveluiden ja Business Finlandin toimintaan.

Hyvitysmaksun nykytaso on säilytettävä ja työttömyysetuuden sovittelun ongelmat korjattava

Kuluttajien harjoittaman yksityisen kopioinnin hyvittämisellä kopioitujen aineistojen oikeudenhaltijoille on merkittävä vaikutus tekijöiden ja taiteilijoiden taloudelle sekä sadoille av- ja musiikkituotantohankkeille ja kulttuuritapahtumille eri puolilla Suomea.

Hyvitysjärjestelmän uudistaminen on käynnissä opetus- ja kulttuuriministeriössä. Tavoitteena lie-
nee, että järjestelmä on uudistettu vuoden 2022 budjetointia tehtäessä. Koska koronapandemia on iskenyt kulttuurialaan voimakkaasti, aikataulu on erittäin haastava. Hyvityksen taso vuonna 2021 on 11 miljoonaa euroa, mutta vuoden 2022 taso on auki. Jotta hyvitysjärjestelmän uudistamisen mahdollinen viivästyminen ei jää oikeudenhaltijoiden haitaksi, 11 miljoonan euron taso on säilytettävä, kunnes uusi hyvitysjärjestelmä on toiminnassa.

Lyhty on myös kiinnittänyt eduskunnan ja hallituksen huomiota siihen, että tekijänoikeusjärjestöjen tilittämien tekijänoikeuskorvausten huomioiminen työttömyysetuuden sovittelussa päivärahan tasoa vähentävästi näyttää perustuvan asiaa sääntelevän asetuksen virheellisyyteen. Tämä epäkohta, joka vaikuttaa suoraan tekijöiden ja taiteilijoiden toimeentuloon, tulee korjata mahdollisimman pian, mitä myös sivistysvaliokunta on painottanut (SiVL 11/2020 vp).

Helsingissä 22.1.2021

Ilmo Laevuo
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Edunvalvontajohtaja

Lyhdyn jäsenjärjestöt ovat:

- Audiovisual Producers Finland – APFI ry
- Forum Artis – valtakunnallisten taiteilijajärjestöjen yhteistyöjärjestö
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Kirjallisuuden tekijänoikeusjärjestö Sanasto ry
- Kopioisto ry
- Musiikkituottajat – IFPI Finland ry
- Suomen elokuvatoimistojen liitto ry
- Suomen Musiikkikustantajat ry
- Suomen Muusikkojen Liitto ry
- Suomen Säveltäjät ry
- Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- Suomen Musiikintekijät ry
- Tekijänoikeuden tiedotus- ja valvontakeskus ry – TTVK
- Visuaalisen alan taiteilijoiden tekijänoikeusyhdistys Kuvasto ry